

Pygamberimiziň keşbi, ahlagy we edebi

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Pedagogika we edep-terbiýe

написано kitapcy | 22 января, 2025

Pygamberimiziň keşbi, ahlagy we edebi PYGAMBERIMIZIŇ KEŞBI, AHLAGY WE EDEBI

Hezreti Magtymguly işanyň: "Baş goýup ýatsam gapyňda, kyblagähim ýa Resul..." diýip söýen beýik ynsany, Älemleriň Serweri, pygamberleriň Soltany Muhammet Mustapanyň (s.a.w) ömri ähli adamzat üçin görüm-görelde we edep mekdebidir.

Pygamberimiziň edim-gylymlaryny gaýtalamak, edebini onuň edebine meňzetmäge çalyşmak her bir musulmana hem parzdyr, hem sünnetdir. Hatda musulman däl biri hem bu ahlak normalary bilen ýaşasa bähbitden başga zat gazanmaz.

Ahlaklylyk, adalatlylyk, edep-terbiýe häzirki döwürde ýaşlar üçin iň wajyp problema bolup ör-boýuna galdy. Döwür bizden hemmetaraplaýyn kämil bolmagy talap edýär. Biz döwre diňe bir taraplaýyn däl-de, oňa ähli çäklerde düşüňip, dogry baha berip başarmagymyz gerek. Öz halkymyzyň taryhyny içgin öwrenmek bilen birlikde бүтін dünýäniň ösüş taryhyny ýeterlik derejede bilmäge borçludyr. Türkmenistanyň öňki müftisi Nasrulla ibn Ibadullanyň aýdyşy ýaly: "Taryhlar bolsa yslam dininden we onuň şanly nebisi Muhammet pygamberden (s.a.w) sowlup geçip bilmez".

(Seret: Hüseyin Algül "Pygamberimiziň keşbi, ahlagy we edebi", Türkmenistanyň Müftiliginiň rugsady bilen "Bakanlar Matbaacılık" çaphanasynyň neşiri, 4-nji sah).

Professor Hüseyin Algüliň "Pygamberimiziň keşbi, ahlagy we edebi" atly eseri şol nukdaýnazardan we ýaşlara ýankitapça bolup biljek derejede ýazylypdyr. Şonuň üçin siziň göwnüňize hem ýarar, hem ýol-ýörelge bolar maksady bilen bu ady agzalan eseri tapgyrlaýyn dykgatyňyza ýetireris.

■ SÖZBAŞY

Beýik Alla "Gurhanda" Pygamberimiziň (s.a.w) biziň ýaly ynsan bolandygyny, oňa wahyý inendigini, pygamberlik we ilçilik borjunyň berlendigini aýdýar. Allatagala öz beýik kitabynda pygamberimiziň ahlak sahyby hem-de Allanyň Resulynda musulmanlara öwrenerlik gözel görelde bardygyny aýdýar.

Pygamberimizi (s.a.w) gören, oňa ýakyn duran musulmanlar Onuň ahlagynyň päk, adalatly, jomart, zähmetsöýer, gaýratly bolandygyna, mätäçlere kömek bermegi oňat görendigine güwä geçýärler.

Biz bu kitap arkaly söýgüli pygamberimiziň gündelik durmuşyndan mysallar getirip, Ony başga bir nukdaýnazardan size tanatmak isledik, ýagny onuň ortaça güzerany bolan kureýşleriň biri ýaly geýinendigini, naharsow bolmandygyny, özüne edilen sowgady Ashaby Suffa paýlandygyny, garyba, ýolda galana kömek edendigini, olary goldandygyny, aýallara edepli garandygyny, her bir işde tertip-düzgüni oňat görendigini, dostlaşyp, agzybir ýaşamagy ündändigini, dindeşlik, milletdeşlik gatnaşyklaryny güýçlendirendigini, ylym bilen gyzyklanandygyny, nadanlygy ýek ýigrenendigini, Hezreti Muhammediň gündelik durmuşyndan mysallar getirip görkezmek isleýäris. Ol nähili geýindikä? Nähili naharlandyka? Nähili ybadat etdikä? "Gurhany" nähili okadyka? Nähili diňledikä? – diýen ýaly köp dürli sowallara jogap bermäge yhlas edýäris.

Şeýlelik bilen musulmanlar Hezreti Muhammediň şahsyýetini öwrenseler, belki-de Alla olara rehmetlerini eçiler.

Mümkinçilikden peýdalanyp, "Hezreti Pygamberiň (s.a.w) edep-ekramy" diýen tema boýunça geçirilen konferensiýanyň ýazgylaryny-da, öňde aýdylýan käbir zatlar käbir jähtden gaýtalansa-da, peýdast deger diýen umyt bilen şu eseriň soňuna goşýarys.

Ýaňky agzap geçen maksadyma ýetmäge kömej eder diýen umyt bilen Beýik Möwla nyýaz edýärin.

Dr. Hüseyin ALGÜL.

■ PYGAMBERIMIZIŇ KEŞBI

Allanyň Resuly Hezreti Muhammet (s.a.w) ortadan ýokary boýy, ynsanlar arasynda halanylýan, göze ýakymly giň, açyk ýüzi bardy. Onuň bedeni bugdaýreňk, nuranady. Gaşlarynyň tapyşýan ýeri ýumralar galar durardy. Gözleri gara, gaşlarynyň arasy açygrak, gür sakgally, eginlek, elleri-aýaklary ýognasdan berdaşlydy. Çala goňras öwürýän gara, tolkun atyp duran saçlary bardy.

(Seret: Muslim "Fedail" 91-98; "Sahih Buhary Muhtasary" Tejridi Saryh terjimesi IX, 263-1446; Tirmizi "Şemaýyl" 1-7; Ibn Sad "Tabakatül Kubra" I, 410).

Muhammet pygamberiň (s.a.w) käkili köplenç gulagynyň ýumşak etine ýetip durardy. Ol saçyny iki bölüp darardy. Saç-sakgalyny bejermeli bolaysa, ony soňa goýmazdy. Käte saçyny Hezreti Äşe ýaly aýallaryna-da daradardy. Owadan görünmek üçin däl-de, saglygyň hatyrasyna ýatar wagty gözlerine sürme çekerdi. Ir bilen bolsa ony ýuwup aýrardy. Ashaby Kiramyň (sahabalaryň) aýtmaklaryna görä, onuň ýagyrynysynda pygamberlik möhüri hem bolupdyr.

Pygamberimiziň ýatýan jaýynda miswak, täret suwy, darak durardy. Ol arassaçylyga aýratyn üns berer eken. Esasan hem ol dişleri arassa saklar eken, her täret kylanda miswak bilen dişlerini arassalar eken.

(dowamy bar)...

Terjime edenler:

Ýalkapberdi MYRATGELDI,

Baky ANNADURDYÝEW. Pedagogika we edep-terbiýe